

TURUN YLIOPISTON YLIOPPILASKUNNAN YMPÄRISTÖOHJELMA

Hyväksytty edustajiston kokouksessa 28.9.2016

SISÄLTÖ

1. Johdanto
2. Ohjelman toteuttaminen
3. TYYn ekologisen kestävyysperiaatteet
4. Ylioppilaskunta
 - 4.1 Ympäristökoulutus ja ympäristöohjelman päivittäminen
 - 4.2 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen
 - 4.3 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys
 - 4.4 Ekologisesti kestävä tilojen ja materiaalien käyttö
 - 4.5 Ympäristövaikuttaminen
5. Ylioppilaskunnan muu toiminta
 - 5.1 Palvelut
 - 5.1.1 Tyyma
 - 5.1.2 TYYn sauna
 - 5.1.3 TYYn kalenteri
6. Ylioppilaslehti
7. Kiinteistö
 - 7.1 Kiinteistö
 - 7.2 Jätehuolto ja siivous
8. Järjestöt
 - 8.1 Ympäristökoulutus ja ympäristöohjelman päivittäminen
 - 8.2 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen
 - 8.3 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys
 - 8.4 Ekologisesti kestävä tilojen ja materiaalien käyttö
 - 8.5 Ympäristövaikuttaminen
9. Yliopisto
 - 9.1 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen
 - 9.2 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys
 - 9.3 Ympäristövaikuttaminen
10. Seuranta ja päivitys
- LIITE 1 Työpisteen ympäristömuistio
- LIITE 2 Laitteiden hankinnassa huomioitavaa
- LIITE 3 Sektorikohtaisia ympäristönäkökulmia

1. JOHDANTO

Ympäristöohjelma käsittelee Turun yliopiston ylioppilaskunnan (TYY) toimintaa ympäristönäkökulmasta. Ohjelman tarkoituksena on kehittää TYYn toimintaa ympäristöystävällisemmäksi. Ohjelma rakentuu TYYn ekologisen kestävyysperiaatteiden pohjalle. Periaatteet muodostavat ympäristötavoitteet ylioppilaskunnalle, TYYn järjestöille ja yliopistolle. Näitä osa-alueita tarkastellaan tarkemmin kappaleissa, joissa kuvataan ylioppilaskunnan, TYYn järjestöjen ja yliopiston ympäristötavoitteita ja toimenpiteitä.

2. OHJELMAN TOTEUTTAMINEN

Ympäristöohjelma on suunnattu ohjaamaan Turun yliopiston ylioppilaskunnan päivittäistä toimintaa sekä tukemaan TYYn järjestöjen sekä yliopiston ympäristövastuullisuutta. Ohjelman keskeinen tavoite on saattaa ympäristöystävällinen toiminta osaksi TYYn, TYYn järjestöjen ja yliopiston arkirutiineja.

Ylioppilaskunnan toiminnalle organisaationa on ominaista toimijoiden nopea vaihtuvuus. Tämän vuoksi on tärkeää, että jokainen uusi toimija perehdytetään ympäristöohjelman sisältöön. Toimijoiden nopea vaihtuvuus tulee huomioida myös ympäristöohjelman päivittämistarvetta arvioitaessa.

Ohjelmaa toteutetaan kolmella tavalla: tiedottamalla, perehdyttämällä ja kouluttamalla.

TIEDOTTAMINEN

Ympäristöohjelmasta tiedotetaan laajasti. Tämä tarkoittaa tiedottamista TYYn toimijoiden lisäksi TYYn järjestöille ja keskeisimmille sidosryhmille.

Ympäristöohjelman tulee olla helposti jokaisen siitä kiinnostuneen saatavilla. Sähköisessä muodossa opas on nähtävillä ylioppilaskunnan internetsivuilla muiden asiakirjojen kanssa.

Ohjelman toteuttamisen tukena on tärkeimmistä ympäristörutiineista koottu lyhyt muistio (LIITE 1), joka kiinnitetään näkyvälle paikalle TYYn toimistolle.

PEREHDYTYS

TYYn sekä järjestöjen toimijoiden kunnollinen ja kattava perehdytys on avainasemassa ohjelman onnistuneen toteutuksen kannalta. Perehdytyksen vastuut on jaettu seuraavasti:

- Väistävän hallituksen ympäristövastaava tutustuttaa uuden ympäristövastaavan ympäristöohjelmaan osana yleistä perehdytystä.
- Hallituksen ympäristövastaava perehdyttää uudet luottamushenkilöt toimiston ympäristökäytäntöihin vuoden alussa.
- Uusien työntekijöiden perehdytyksestä huolehtii pääsihteeri.

KOULUTUS

TYY ohjeistaa järjestökoulutusten yhteydessä järjestöjä toimimaan ekologisen kestävyysperiaatteiden mukaisesti. TYYn ympäristösiipi vastaa järjestöjen perehdyttämisestä ympäristötoimijuuteen yliopistolla.

Ympäristöohjelma tulee liittää osaksi TYYn toimintaa. TYYn avustustoimikunta huomioi toiminta-avustusten pisteytyskriteeristössä sekä toiminta-avustushakemusten käsittelyssä ympäristöasiat TYYn ympäristöohjelman mukaisesti.

3. TYYN EKOLOGISEN KESTÄVYYDEN PERIAATTEET

Ympäristöasiat tulee huomioida kokonaisvaltaisesti TYYn toiminnassa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Ympäristöohjelmassa painottuu käytännöllisistä syistä ekologisen kestävyysperiaatteen ulottuvuus, mutta on tärkeää ymmärtää myös kestävä kehityksen muiden ulottuvuuksien (sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen) ohjaava vaikutus toimintaan.

Ekologisen kestävyysperiaatteita sekä ohjelman toteuttamiseen liittyviä toimenpiteitä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin jokaisen toimijan kohdalla seuraavissa luvuissa. Seuraavassa on lueteltu yleisesti kunkin periaatteen mukaiset toimenpiteet ohjelmakaudella.

1. Ympäristökoulutus ja ympäristöohjelman päivittäminen

- Ympäristöohjelman toteutumisen arviointi ja päivittäminen.
- Ympäristökoulutuksen järjestäminen vuosittain. Ylioppilaskunnan hallituksen, järjestöjen sekä muiden toimijoiden perehdyttäminen ympäristötoimijuuteen.

2. Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen

- Ympäristöseikkojen huomioiminen tapahtumissa.
- Julkisten kulkuvälineiden suosiminen tapahtumien yhteydessä.
- Kasvis- ja vegaanivaihtoehtojen tarjoaminen tapahtumissa.
- Pelkästään kasvis- ja vegaanivaihtoehtojen tarjoaminen joissain tapahtumissa harkintaan.

3. Ekologisesti kestävä hankinnat ja kierrätys

- Eettisten ja ekologisten vaihtoehtojen sekä lähellä tuotettujen tuotteiden ja kierrätettävien ruokapakkauksien suosiminen ruokaostoksissa.
- Ruokahävikin vähentäminen ja ylijäämäruuan laittaminen jakoon.
- Kierrätyksestä huolehtiminen.

4. Ekologisesti kestävä tilojen ja materiaalien käyttö

- Sähkön ja veden turhan käytön välttäminen.
- Uusien tarvikkeiden hankkiminen käytettynä.
- Tulostuksen ja paperin turhan käytön välttäminen.

5. Ympäristövaikuttaminen

- Ympäristöasioista ja -tapahtumista tiedottaminen.
- Ympäristövaikuttaminen yliopiston sisällä ja sen ulkopuolella.
- Ympäristötapahtumien järjestäminen yliopistolla.
- Hiilineutraali Turku 2040 -tavoitteeseen sitoutuminen.
- Reilun kaupan korkeakoulu -hankkeen ajaminen. Tavoitteena on saada Turun yliopistolle Reilun kaupan sertifikaatti.
- Reilu Turku -hankkeen edistäminen yliopistolla ja sen ulkopuolella.

4. YLIOPPILASKUNTA

Luvussa 4 käsitellään ylioppilaskunnan ympäristötavoitteita sekä toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi taulukkomuodossa. Taulukoissa on tuotu esiin toimenpiteistä ja arvioinnista vastaavat tahot. Ylioppilaskunnan ympäristötavoitteet on rakennettu TYYn ekologisen periaatteiden pohjalta, joita käsiteltiin luvussa 3.

4.1 Ympäristökoulutus ja ympäristöohjelman päivittäminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
1.	Jokainen TYYn toimistolla työskentelevä tuntee ympäristöohjelman sisällön, ja miten edistää sen tavoitteita omalla osa-alueellaan. TYY kouluttaa järjestöt ympäristötoimijuuteen.	Ympäristökoulutuksen järjestäminen vuoden alussa TYYn toimijoille. TYYn ympäristövastaava ja ympäristösiipi perehdyttävät uudet järjestötoimijat ympäristöasioihin TYYn järjestökoulutuksessa.	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi
2.	TYYn ympäristöohjelman aktiivinen päivittäminen ja seuranta.	Hallituksen ympäristövastaava seuraa päivitystarvetta ja johtaa valmistelua. Ympäristöohjelman toteutumista	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi

		käydään läpi toimistolla vuosittain.	Pääsihteeri
--	--	--------------------------------------	-------------

4.2 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
3.	TYY ottaa tapahtumien suunnittelussa ympäristöseikat huomioon.	TYY suosii julkisia kulkuvälineitä tapahtumien yhteydessä. TYY välttää tarpeettoman jätteen tuottamista tapahtumissaan ja kiinnittää huomiota syntyvän jätteen lajitteluun. TYY tarjoaa kasvis- ja vegaaniruokavaihtoehtoja tapahtumissaan.	Hallituksen ympäristövastaava
4.	TYY vaikuttaa ympäristöystävällisyyden lisäämiseen Unican toiminnassa.	TYY huolehtii kasvis- ja vegaaniruokavaihtoehtojen saatavuudesta Unica-ravintoloissa. Pyrkimys lisätä ympäristöystävällisten tuotteiden suosimista Unica-ravintoloissa.	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi
5.	TYY vähentää kertakäyttöastioiden käyttöä omissa tapahtumissaan ja kannustaa järjestöjään myös samaan.	TYYMA-astiaston lainaamisen mainostaminen TYYn järjestöille	Ympäristösiipi Hallituksen ympäristövastaava
6.		Vuosijuhlahahjojen sekä muiden lahjojen ympäristöystävällisyyteen kiinnitetään huomiota.	Hallituksen ympäristövastaava
7.	Auton käyttöä TYYn omassa toiminnassa vähennetään.	TYYn toimiston matkat tehdään mahdollisuuksien mukaan julkisella tai kevyellä liikenteellä. Työmatkaliikuntaan kannustetaan.	Hallituksen ympäristövastaava

4.3 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
8.	TYYn ruokaostokset ovat eettisiä, ekologisia ja lähellä tuotettuja.	Suositaan Reilun kaupan ja luomutuotteita. Ostetaan ruokia, jotka on pakattu kierrätettäviin pakkauksiin.	Hallituksen ympäristövastaava
9.	Vähennetään TYYn ruokahävikkiä.	Ylijäämäruuan laittaminen jakoon tapahtumissa Toimiston jääkaappiin ei kerrytetä ylimääräistä, herkästi pilaantuvaa ruokaa.	Hallituksen ympäristövastaava
10.	TYY huolehtii kierrätyksestä toimistollaan ja pyrkii edistämään sitä yliopistolla.	Kierrätyspisteet ovat selkeästi merkitty TYYn toimistolla ja kierrätyskäytännöt ovat selvät. TYY parantaa tiedotusta yliopiston kierrätysmahdollisuuksista.	Hallituksen ympäristövastaava TYYN henkilökunta Ympäristösiipi

4.4 Ekologisesti kestävä tilojen ja materiaalien käyttö

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
11.	TYYn tiloissa ei käytetä turhaan sähköä ja vettä.	Näyttöpäätteiden ja valojen sammuttaminen	Hallituksen ympäristövastaava
12.	Vähennetään uuden materiaalin kulutusta toimistolla	TYY hankkii tarpeellisia tarvikkeita käytettyinä. TYY vähentää tulostusta ja paperin käyttöä toiminnassaan.	Hallituksen ympäristövastaava
13.	TYS:n asuntoihin saadaan vihreä sähkö.	TYY tekee TYS:n edustajan kanssa katselmuksen, mitkä ympäristöinvestoinnit ovat teknisesti ja taloudellisesti mahdollisia	TYYN asumissektori

4.5 Ympäristövaikuttaminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
13.	Opiskelijat ovat tietoisia yliopistolla järjestettävistä ja valtakunnallisista ympäristötapahtumista.	TYY informoi ympäristötapahtumista yliopistolla ja nostaa esiin valtakunnallisia ympäristötapahtumia. TYY järjestää ympäristötapahtumia yliopistolla.	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi
16.	TYY pitää yhteyttä SYL:oon, Turun yliopiston henkilökuntaan, Turun kaupunkiin ja muihin yhteistyötahoihin ympäristötavoitteiden saavuttamisessa.	SYL:n ympäristösektori-tapaamisten järjestäminen ja niihin osallistuminen TYY osallistuu hiilineutraali Turku 2040 -tavoitteeseen sekä ajaa Reilun kaupan Turku -hanketta. Aktivoidaan Reilun kaupan ohjausryhmää.	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi
17.	TYY vaikuttaa ympäristöystävällisemmän yhteiskunnan kehitykseen	TYY osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun ympäristöasioista. Kevyen liikenteen edellytysten parantaminen	Edustajisto Hallitus

5. MUU TOIMINTA

5.1. PALVELUT

5.1.1. Tyyma

Tyyma on muoviastiasto, joka sisältää ruokailu- ja tarjoiluvälineet 80 hengelle. Astiaston pantti on 20 € ja käyttöaste 2–3 kertaa kuukaudessa. Tyymän tavoitteena on korvata kertakäyttöastioiden käyttöä illanvietoissa. Käyttöasteen nostamiseksi on harkittu astiaston kasvattamisen ja astianpesukoneen käyttämisen mahdollisuutta.

Toimenpiteitä:

- Tehostetaan Tyymän markkinointia.
- Tyymän täydennys tehdään mahdollisuuksien mukaan kotimaisista astioista.

5.1.2. TYYn sauna

TYYn sauna sijaitsee YO-talo A:n alakerrassa ja koostuu keittiöstä sekä oleskelu- ja saunatiloista. Tiloja vuokrataan jäsenille juhlaikäyttöön. Vuokra perustuu vain käyttöaikoihin, sillä sen kiinnittäminen saunan päälläoloasteeseen on haastavaa. Myös TYYn saunan hankinnoissa tulee noudattaa yleisiä hankintaperiaatteita (ks. liite 2) sekä pyrkiä optimoimaan sähkönkulutuksen määrää.

Toimenpiteitä:

- Saunan kaluste- ja laitehankinnoissa noudatetaan yleisiä hankintaperiaatteita.
- Selvitetään saako kiukaaseen ajastettua lyhyemmän päälläoloajan.

5.1.3. TYYn kalenteri

TYYn kalenteri ilmestyy kerran vuodessa ja sen painosmäärä on 8 000 kappaletta. TYYn kalenterista on tehty julkaisusopimus Pirunrykki Oy:n kanssa.

Toimenpiteitä:

- Painopaikkaa valitessa otetaan ympäristönäkökulma huomioon neuvoteltaessa Pirunrykki Oy:n kanssa.
- Selvitetään ympäristölle edullisin sitomisvaihtoehto.
- Selvitetään kalenterin kuljetuksesta aiheutuneiden hiilidioksidipäästöjen kompensointia TYYssä.
- Käytetään kalentereissa uusiopahvikansia.

6. TURUN YLIOPPILASLEHTI

Turun ylioppilaslehti eli Tylkkärin painos on 9000–12 000 kappaletta numerosta riippuen. Lehden hävikkiä seurataan jatkuvasti ja painosmäärää on pienennetty painosopimuksen antamissa rajoissa ympäristökuormituksen minimoimiseksi. Painotalon ja paperin valinnassa on huomioitu hinnan ja laadun lisäksi myös ympäristövaikutukset osana kilpailutusta.

Lehteä jaetaan osoitteellisena postijakeluna kaikille tilaajille, opiskelijajärjestöjen hoitamana kotiinkuljetuksena Ylioppilastaloihin, Ylioppilaskylään, Nummenrantaan, Haliskylään, Röntämäkeen ja Tavastiin sekä ständeissä eri puolilla yliopistoa ja kaupunkia. Jakelutavasta johtuen lehtiä joutuu vaihteleva määrä hävikkimateriaaliksi, makkeliksi, keskimäärin arviolta tuhat kappaletta/numero. Ständijakelun tekevät toimittajat, jakovälineenä toimii auto ja ajoreitin pituus on n. 50 km.

Turun ylioppilaslehden ympäristötavoitteet ja toimenpiteet:

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
1.	Ympäristönäkökulman huomioiminen ylioppilaslehden toiminnassa	Painopaikkaa valitessa otetaan ympäristönäkökulma huomioon tarjouspyynnössä ja tarjousta hyväksyttäessä	Turun ylioppilaslehden johtokunta
2.	Ympäristönäkökulman huomioiminen ylioppilaslehden toiminnassa	Optimoidaan ständeihin vietävien lehtien määrä	Toimitus
3.	Ympäristönäkökulman huomioiminen ylioppilaslehden toiminnassa	Mietitään muita keinoja makkeliksi menevien lehtien määrän pienentämiseksi	Turun ylioppilaslehden johtokunta Toimitus
4.	Ympäristönäkökulman huomioiminen ylioppilaslehden toiminnassa	Optimoidaan ständijakelureitti siten, että autolla ajamista tulee mahdollisimman vähän	Toimitus

7. KIINTEISTÖ

7.1. Kiinteistö

TYY on vuokralla Turun ylioppilaskyläsäätiön (TYS) omistamassa kiinteistössä YO-talossa. TYYn tiloista ei ole saatavana erillisiä energian- ja sähkönkulutustietoja, vaan mittaukset tehdään koko YO-talon osalta. Erillinen mittaus on teknisesti mahdollista, mutta kustannukset vuokranantajan saamaan hyötyyn nähden ovat liian korkeat. YO-talossa käytetään Turun kaupungin kaukolämpöä. Sähkönsä TYS ostaa Turun Energialta, jossa on pieni osuus vihreää sähköä. TYS ei ole siirtymässä vihreän sähkön käyttöön lähiaikoina, eikä TYS:n vuokralaisilla ole mahdollisuutta valita vihreää sähköä.

Huonelämpötila on termostaatin avulla säädetty vakioksi, n. 20–22 °C. Tämä on suosituksen ylärajoilla. Yhden asteen lasku vähentää energiankulutusta noin 5 %. Lämpötilaa ei ole yön ja viikonloppujen ajaksi säädetty matalammaksi.

Toimenpiteitä:

- Vaikutetaan TYS:iin vihreän sähkön saamiseksi.

7.2. Jätehuolto ja siivous

Tärkein osa-alue jätehuollossa on jätteen synnyn välttäminen, johon voidaan vaikuttaa hankintapolitiikalla. Toimistojätteestä suurin osa on paperia.

Yo-talolla on keräyspisteet polttokelpoiselle jätteelle, paperille, pahville, lasille ja metallille. Biojäte kierrätetään mahdollisuuksien mukaan, mutta ravintoloiden biojäteastiat eivät ole aina TYYn toimiston käytettävissä.

TYYssä jokaisessa työhuoneessa on roskakorit polttokelpoiselle jätteelle ja paperi kerätään toimiston yhteiseen keräyspisteeseen. Biojäte kerätään keittiön keräyspisteeseen. Lasi- ja metallijätettä tulee vähän ja niitä kerätään erikseen omiin keräysastioihinsa. Pahvit ja kartongit kerätään erikseen muovilaatikkoon.

Toimistolta tulee ongelmajätettä hyvin vähän, lähinnä käytettyjä loisteputkia, vanhentuneita tietokonelaitteita ja osa paristoista. Tietokoneet ja muu elektroniikka toimitetaan lähimpään elektronisen jätteen kierrätyspisteeseen. Muun ongelmajätteen hävittämisestä huolehditaan asianmukaisella tavalla.

Toimenpiteitä:

- Huolehditaan, että jättejakeet lajitellaan oikein ja jatketaan nykyisten jakeiden kierrätystä. Lajitteluohjeet löytyvät Lounais-Suomen jätehuollon verkkosivuilta.
- Varmistetaan, että jätteastiat tyhjennetään asianmukaisesti
- Huolehditaan erityisen tarkasti kaatopaikkajätteen ja ongelmajätteen oikeasta lajittelusta
- Jatketaan vanhojen IT-laitteiden kierrättämistä lähimpään elektronisen jätteen kierrätyspisteeseen.

Siivouspalvelut kilpailutetaan muutaman vuoden välein. Siivouksen ympäristökriteereistä tärkeimpiä ovat ympäristömerkittyjen eli mahdollisimman mietojen ja haitattomien kemikaalien käyttö.

Toimenpiteitä:

- Otetaan ympäristönäkökulma huomioon siivouspalveluja valittaessa.

8. JÄRJESTÖT

Luvussa 8 käsitellään TYYn järjestöilleen asettamia ohjeellisia ympäristötavoitteita sekä toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. TYY kannustaa järjestöjä ottamaan nämä osaksi omaa toimintaansa. Taulukoissa on tuotu esiin toimenpiteestä ja arvioinnista vastaavat tahot. TYYn järjestöjen ympäristötavoitteet ovat rakentuneet TYYn ekologisen periaatteiden pohjalta, joita käsiteltiin luvussa 3.

8.1 Ympäristökoulutus ja ympäristöohjelman päivittäminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
1.	Järjestössä toimii ympäristövastaava.	Järjestön hallitus valitsee keskuudestaan ympäristövastaavan.	Järjestön hallitus
2.	Järjestön ympäristövastaava on perehtynyt vähintään ympäristöohjelman Järjestö-osioon.	Ympäristövastaava osallistuu TYYn ympäristösiiven ympäristökoulutukseen. Vanha hallitus perehdyttää uuden hallituksen ympäristötoimijuuteen.	Järjestön hallitus
3.	Järjestön hallitus on perehtynyt ympäristöystävällisiin toimintatapoihin.	Järjestön ympäristövastaava perehdyttää muun hallituksen ympäristökäytäntöihin.	Järjestön hallitus

8.2 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
4.	Järjestö ottaa tapahtumien suunnittelussa ympäristöseikat huomioon.	Järjestö suosii julkisia kulkuvälineitä tapahtumien yhteydessä.	Järjestön hallitus
5.	Järjestö tarjoaa kasvis- sekä vegaanivaihtoehtoja tapahtumissaan.		Järjestön hallitus
6.	Järjestö vähentää kertakäyttöastioiden käyttöä tapahtumissa.	Tyyma-astiaston lainaaminen Kestokäyttöastiaston ostaminen	Järjestön hallitus

8.3 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
7.	Järjestön ruokaostokset ovat eettisiä, ekologisia ja lähellä tuotettuja.	Reilun kaupan sekä luomutuotteiden ostaminen Ostetaan ruokia, jotka on pakattu	Järjestön hallitus

		kierrätettäviin pakkauksiin.	
8.	Järjestö vähentää ruokahävikkiä	Ylijäämäärucuan laittaminen jakoon tapahtumissa	Järjestön hallitus
9.	Järjestö huolehtii kierrätyksestä tapahtumisnaan ja tiloissaan	Järjestön tiloissa on kierrätyspiste	Järjestön hallitus

8.4 Ekologisesti kestävä tilojen ja materiaalien käyttö

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
10.	Järjestön tiloissa ei käytetä turhaan sähköä tai vettä.		Järjestön hallitus
11.	Järjestö hankkii uusia tarvikkeita käytettyinä. Järjestö vähentää tulostusta ja paperin käyttöä toiminnassaan		Järjestön hallitus

8.5 Ympäristövaikuttaminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
12.	Järjestö informoi ympäristötapahtumista yliopistolla ja nostaa esiin valtakunnallisia ympäristötapahtumia.		Järjestön hallitus

9. Yliopisto

Luvussa 9 käsitellään yliopiston ympäristötavoitteita sekä toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Taulukoissa on tuotu esiin toimenpiteestä ja arvioinnista vastaavat tahot. Yliopiston ympäristötavoitteet ovat rakentuneet TYYn ekologisen periaatteiden pohjalta, joita käsiteltiin luvussa 3.

9.1 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
--	---------	------------	--------

1.	Turun yliopisto osallistuu Reilu korkeakoulu -hankkeeseen.		Reilun kaupan kannatusryhmä
----	--	--	-----------------------------

9.2 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
2.	Opiskelijat tuntevat kierrätysmahdollisuudet yliopistolla.	TYY edistää yliopiston ympäristöviestinnän kehittämistä.	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi

9.3 Ympäristövaikuttaminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
3.	Turun yliopisto informoi ympäristötapahtumista yliopistolla ja nostaa esiin valtakunnallisia ympäristötapahtumia.	TYY tekee enemmän yhteistyötä yliopiston kanssa ympäristöviestinnässä ja kannustaa yliopistoa huomioimaan ympäristöasiat omassa mediassaan	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi

10. SEURANTA JA PÄIVITYS

Ympäristöohjelman toteutumisesta seurataan vuositason säännöllisesti ja systemaattisesti. Hallituksen ympäristövastaava kantaa päävastuun ympäristöohjelman toteuttamisesta ja seurannasta. Ympäristösiipi tukee ympäristövastaavan toimintaa ja toimii asiantuntijana ympäristösektoria koskeissa kysymyksissä.

Hallituksen ympäristövastaava käy sektorikohtaisesti läpi liitteen 4 mukaiset asiat jokaisen hallituksen jäsenen ja pääsihteerin kanssa vähintään kerran vuodessa.

Pääsihteeri ja TYYn ympäristövastaava seuraavat ympäristöohjelman toteutumista vuosittain ja käyvät sen läpi henkilöstön kanssa.

Ympäristösiipi laatii harkinnanvaraisesti ympäristöohjelmaa koskevan päivitysehdotuksen hallitukselle. Kaikki ympäristöohjelmaa koskevat muutosehdotukset käsitellään ja hyväksytään hallituksen kokouksessa.

LIITE 1 Työpisteen ympäristömuistio

1. PAPERI – Korvaa, kierrätä, kuluta harkiten.

- Käytä tiedotukseen sähköpostia, puhelinta ja internetiä aina kun mahdollista.
- Tilaa laskut e-laskuina tai sähköpostiin.
- Pyydä saapuva posti mahdollisuuksien mukaan sähköpostilla ja ilmoita, jos saat jostain tarpeetonta postia säännöllisesti.
- Käytä jakelulistoja dokumenttien levittämiseen.
- Tulosta järkevästi ja harkiten. Käytä kaksipuolista tulostusta ja tulosta useita arkkeja samalle paperille. Pienennä fonttikokoa, marginaaleja ja riviväliä. Käytä esikatselu- ja oikolukutoimintoa ennen kuin tulostat.
- Arkistoi sähköisesti, tietokoneelle tai verkkoon.
- Käytä kokouksissa datatykkiä esityslistan heijastamiseen.
- Käytä uudelleen paperien tyhjät puolet.
- Suosi uusiopaperia mahdollisuuksien mukaan.
- Kierrätä jätepaperi.

2. ENERGIANSÄÄSTÖ – Turha kulutus minimiin

- Aktivoi tietokoneesi näytönsäästöasetukset. Sääda näytönsäästäjäksi tyhjä kuva ja ajaksi muutama minuutti.
- Sammuta näyttö aina kun poistut työpaikalta.
- Aktivoi tietokoneesi valmiustila- ja lepotilatoiminnot. Aseta valmiustila (stand by) 20 minuutin kuluttua, lepotila (hibernate) yhden tunnin kuluttua.
- Sammuta tietokoneen keskusyksikkö ja oheislaitteet aina työpäivän päätteeksi tai kun et enää usko niitä tarvitsevasi.
- Sammuta valot poistuessasi työhuoneestasi pidemmäksi aikaa sekä WC-tiloista.
- Tietokone kuluttaa sähköä myös sammutettuna. Jos mahdollista, hanki työpaikallasi katkaisimella varustetut sähköpistokkeet.
- Älä pidä kahvinkeitintä turhaan päällä.
- Muista säästää vettä!

3. JÄTTEET - Kierrätä jätteet aina kun mahdollista. Vältä turhan jätteen tuottamista.

- Vältä kertakäyttöastioiden käyttämistä ja käytä kestmukeja (oma muki, Tyyma jne.).
- Vie metallijäte metallinkeräysastiaan ja lasijäte lasinkeräysastiaan
- Kierrätä toimistojätteet asiaankuuluvasti.

4. HANKINNAT – Ympäristöystävällisyyden maksimointi

- Onko hankinta välttämätön?
- Voisiko tuotteen vuokrata/lainata?
- Onko tuote ympäristöystävällinen?

5. LIIKKUMINEN – kevyt ja julkinen liikenne kunniaan

- Vältä yksityisautoilua ja suosi julkista liikennettä.
- Harrasta hyötyliikuntaa eli liiku kävellen tai pyörällä.
- Ota selvää kimpapakytimahdollisuuksista.

LIITE 2 Laitteiden hankinnassa huomioitavaa

Toimistolaitteiden hankinnassa on kiinnitettävä huomiota seuraaviin kriteereihin:

- Mitoitus

Hankitaan käyttötarkoitusta vastaava laite. Liian suuren kapasiteetin omaava laite tuhlaa energiaa. Mitä enemmän ominaisuuksia, sitä todennäköisempää on, että jokin niistä rikkoutuu.

- Täydennettävyyys

Parannettavuus on tärkeää erityisesti sellaisten tuoteryhmien kohdalla, joiden kehittyminen johtaa nopeaan tekniseen vanhenemiseen.

- Energiankulutus

Valitaan vähän energiaa kuluttava vaihtoehto. Valinnassa auttavat Energy Star ja TCO -merkit sekä Pohjoismaainen ympäristömerkki. Tarkistetaan, että laitteessa on virransäästöominaisuus ja että se on kytketty päälle.

- Monitoimisuus

Markkinoilla on yhä enemmän laitteita, joissa on useita erilaisia toimintoja kuten sekä tulostus- että kopiointitoiminnot. Monitoimilaitteet säästävät sekä raaka-ainetta että energiaa.

- Haitattomat raaka-aineet

Toimistolaitteissa käytetään monia terveydelle ja ympäristölle haitallisia aineita, kuten PVC-muovia, akkujen raskasmetalleja ja bromattuja palonestoaineita. Nämä aineet myös vaikeuttavat kierrätystä. On pyrittävä valitsemaan laitteita, joissa ei ole terveydelle ja ympäristölle vaarallisia aineita.

- Korjattavuus

Suositaan laitteita, joissa on pitkä, vähintään kolmen vuoden takuu. Kuluvien osien tulee olla helppo irrottaa ja vaihtaa.

- Huolto

Varmistetaan, että laitteen toimittaja vastaa säännöllisestä huollosta ja korjauksista, tai sovitaan asiasta huoltoliikkeen kanssa.

- Uudelleenkäyttö ja kierrätys

Selvitetään, käyttääkö laitteen valmistaja osia uudelleen ja kierrätetäänkö loput osat. Sovitaan laitteen myyjän kanssa osien uudelleenkäytöstä ja kierrätyksestä käytön jälkeen.

- Leasing

Tieto- ja kopiokoneet kannattaa hankkia leasing-sopimuksella. Silloin koneen toimittaja vastaa sen säännöllisestä huollosta ja osien uudelleenkäytöstä tai kierrätyksestä käytön jälkeen.

- Käyttöohjeet

Varmistetaan, että tuotteen mukana tulee selkeä, suomenkielinen, ympäristönäkökohdat huomioon ottava käyttöohje.

Laitetta ei aina ole pakko ostaa omaksi. Leasing-sopimuksella hankitun koneen huolto ja osien kierrätys on koneen toimittajan vastuulla. Valitaan ympäristönäkökohdat huomioon ottava toimittaja.

Hankintoja tehtäessä tulee kiinnittää huomiota ympäristöystävällisten tuotteiden tarjontaan.

LIITE 3 Sektorikohtaisia ympäristönäkökulmia

Ympäristövastaava käy sektorivastaavan ja mahdollisen sektoriasiantuntijan kanssa tämän muistion läpi kevään aikana.

1. Koulutuspolitiikka (Kopo)

- 1) Hyödyntääkö yliopisto riittävästi potentiaaliaan monitieteisenä ympäristöalojen osajana?
- 2) Ovatko opetusmenetelmät tarkoituksenmukaisia ympäristön kannalta? Voiko esimerkiksi paperinkäyttöä vähentää siirtymällä keskitettyyn luentomateriaalien tulostamiseen?
- 3) Onko tarpeeton matkustaminen filiaalien ja emoyliopiston välillä ja muu filiaalien sijainnin aiheuttama ympäristöhaitta minimoitu? Onko etätyömahdollisuudet käytetty hyväksi täysimääräisesti? (esim. sähköinen tenttiminen)
- 4) Kuinka yliopistohallinnon rakenteellisessa kehittämisessä ja tilasuunnittelussa huomioidaan ympäristönäkökulma?

2. Sosiaalipolitiikka

- 1) Milloin TYS on viimeksi parantanut asuntojensa ympäristöystävällisyyttä? Ovatko toteutuneet TYS-tavoitteet edelleen voimassa? Mikä on seuraava tavoite TYS:n ympäristöystävällisyyden parantamisessa?

3. Liikunta

- 1) Onko tarjotuissa liikuntapalveluissa minimoitu ympäristöhaitat liikuntamuotojen ja niiden saavutettavuuden suhteen?
- 2) Hoidetaanko liikuntatiloja ympäristön kannalta tarkoituksenmukaisesti (esim. lämmitys, valaistus)?

4. Kansainväliset asiat (KV)

- 1) Saavatko kv-opiskelijat riittävästi tietoa suomalaisesta jätteenlajittelusta ja kierrätyksestä? Onko tässä huomioitu sekä kotitalousjätteen että esim. ruokalan jätteenlajittelu ja vaikkapa pullonpalautus? Onko Guide for International Students -oppaan ympäristöosio ajan tasalla?
- 2) Saavatko saapuvat kv-opiskelijat riittävästi tietoa starttipakettivarastosta ja Turun alueen kirpputoreista? Entä lähtevät kv-opiskelijat, jotka voivat lahjoittaa näihin esineitä, joita eivät enää tarvitse?
- 3) Onko Turun kaupungin nettisivuilla tietoa esimerkiksi julkisesta liikenteestä, jätteiden lajittelusta ja muista kv-opiskelijoita koskevista asioista riittävästi englanniksi?

5. Kehitysyhteistyö (Kehy)

1) Onko kehy-toiminnan kautta edistetty Reilun kaupan tuotteiden käyttöä TYYn omassa toiminnassa ja laajemmin yhteiskunnassa?

2) Tulevatko ympäristöasiat tarpeeksi esille kehitysyhteistyökohteista viestittäessä?

6. Ympäristö

1) Miten ympäristösiipeä voisi käyttää paremmin hyödyksi esimerkiksi tapahtumien järjestämisessä tai ympäristöohjelman toteutumisen seuraamisessa?

2) Miten koko jäsenistön ympäristötietoisuutta voi edistää parhaalla mahdollisella tavalla? Miten tavoittaa ympäristötiedottamisen piiriin uusia ryhmiä?

3) Onko TYYn syytä järjestää vuosittain ympäristöviikko tai ympäristöpäivä ympäristötietoisuuden parantamiseksi?

7. Viestintä

1) Onko viestinnän paperinkulutusta mahdollista vähentää, ovatko esimerkiksi oppaiden painosmäärät kohdallaan? Onko tarkoituksenmukaista korvata paperiviestintää sähköisellä viestinnällä? Onko käytetty paperi uusiopaperia?

2) Onko käytetyillä painopaikoilla tuotteilleen ympäristömerkinnät? Painetaanko tuotteet uusiopaperille?

8. Järjestöt

1) Miten järjestöjä voisi paremmin kannustaa ympäristöystävällisyyteen esimerkiksi toiminta-avustuskriteerien kautta? Onko muita keinoja ohjailla järjestöjä toimimaan ympäristöystävällisemmin?

2) Miten järjestöjen ympäristötoimintaa voisi paremmin tukea? Voidaanko esimerkiksi järjestöjen ympäristöystävällisyyttä parantavia palveluja, yhteishankintoja tai kierrätystä lisätä?

3) Miten järjestöjen järjestämien tapahtumien ympäristöystävällisyyttä voisi parantaa?

9. Yhdenvertaisuus

1) Voiko tasa-arvoa ja esteettömyyttä edistävään toimintaan liittää ympäristönäkökulmia?

10. Traditiot ja tapahtumat

1) Millä tavoin suurten tapahtumien ympäristöystävällisyyttä voisi parantaa? Miten esimerkiksi vapun jäteasiat saadaan hoidettua käytännöllisesti ja ympäristöystävällisesti yhteistyössä Turun kaupungin kanssa?

2) Onko ainakin vakiintuneille tapahtumille syytä laatia oma ympäristöohjelma, jota voidaan hyödyntää myöhemmin vuosina?

11. Tuutorointi

1) Kerrotaanko tuutoreille näiden koulutuksissa myös TYYn ympäristötoiminnasta, esimerkiksi ympäristöoppaasta ja ympäristösiivestä?

2) Osaavatko tuutorit opastaa yliopiston ympäristökäytäntöihin, esim. kaksipuoliseen tulostukseen IT-luokissa?

12. Pääsektori

1) Mikä tasapaino paperisten materiaalien ja sähköisen työskentelyn välille halutaan? Olisiko mahdollista toimeenpanna kokonaisuudessaan paperiton toimisto: ei jaeta enää esityslistoja tai muita materiaaleja paperisesti, vaan kaikki kokoustyöskentely tapahtuu sähköisillä alustoilla? Onnistuuko nykykalustolla vai vaatiiko uusia hankintoja? Jos vaatii hankintoja, mitkä ovat hankintojen ympäristövaikutukset? Paperittomuus ei kaikissa tapauksissa välttämättä ole ympäristöystävällisempää.

2) TYY on jo sitoutunut reilun kaupan tuotteisiin. Tulisiko sen lisäksi kaikkien tarjoilujen hiilijalanjälki alentaa minimiin? Kaikki tarjoilut kasvisruokaa, lähiruokaa, luomua jne.

13) Yritysyhteistyö

1) Huomioidaanko ympäristönäkökulma yritysyhteistyön linjoissa?